

«Үтүсүгү ойдуур буюуруктап, эрээ Таз
сирин ооннууларга деген этэ. Калын Саха сирин
норуоттарын ыспартыбыншы ооннууларга
деген уларыттыктара. «Манчаары»
Ооннуулардыттан уратыта деген

[illegible]

Манай тахьлан, СӨ Үлсэт дьаалаларыг уулна дьыт кэргэн бэллэнгэстегэр миннэтэрэстибэтэ иһитинэригэр, араас хайысханы 150 волонтер үлэнибэ. Илэнгэ устуууон этэрэстэ 90 байыаһа Аммага ыһыһыахтах ооньнууларга андан үлэни бэрлэбэ.

бөлөхтөрүгэр табыста.
Манна 23 киһи мустан
киргинилэрингэр 13-түү
очукуулаах Захар
Барашников, Петр Калачев
уонна Адрель Куличкин
тэбис-тэпэс табыстылар.
Коэффициент
көрдөрүүтүнөн, чемпион
аатын Захар Барашников
ылла. Бу бөлөххө төрүс
буолбут уолуттаах
осойлоочу Иван Покин
үлүстэй түмүгү көрдөрдө.

М.А. ГЕРАСИМОВА,
Улуустанбыз култуура
салатын фольклор
искусствито.

Муус устар 13 күнүгэр илгэрингээт
томторун аһыһаабы күөлгэ сыһын
айы ыһыһтар "Львизия Россия"
улахан устуорт бырааһынныыга
ыһыһыһа. Бу дыһаһа итэһийбит
хайһаһаһыһтар таһынн, кыра
сааһаһа ободортон сааһаһан, 70
сааһаһаһа дигри социальнай
стаһуһаһан тутуһаһа сууһа баһаһаһа
баһыһа кыһыһан сөһ.

Бу дабаны сырына азыйаа сусх хайылардыг кыттылыны ытла. Он курак бэртэрэн дыахталларга, СӨ хайыларга сүүмүрүммит хамаанданын чилиэнэ, Улук Илин федеральной уокурук чомпуйуөнэ, Финдландияга ван дойду чомпуйунэтин кыттылаада, Арасыыһа хас дабаны төгүлүтэх чомпуйуөнэ, Болутур нэһилиэгин олохтообо Е.Н. Павлова, эр дьонго Кытаанах нэһилиэгиттэн энтузиаст-хайылардыг, элэрдер убаастыыр хайылардыгтара И.П. Игитиев кэчэн кыраһылабай сүүрүүнү көрдөрдүтэр. Үөрүүдэх хааска күрэхтэлини кыттылаахтарын улуус устуорка салалтатын салайааччы В.В. Льюн эбэрдэттэ.

Хайлбарын ал суурь уонсайа алта дистанцияга ыһылынна. Түмүкө суулайыны эр дьонго (1км): 1м – И.П.

СЕМЕН ЖЕНУРИНСКЭЙ

«Алаас сибэккилэрэ» – Санкт–Петербург куоракка

эмгэ да уоробини, эмгэ да дыкситробини, барьтын сага корбун, истор хайдах эр борьта аарьма улахан үрдүк дьагтор, киһи саганы аайыспат элбөх дьонго бусуо дин саншатым, сөнүк бусулаах эбит. Уйвара-көрсө биллибэт көрө ойуулардах, улахан түтүктүктөөх, барьта араас ойууларынан көрүлүлүбүт, кыргыч-бөгөн оһоһуллубут 45 элбөктөөх дьагтор, бинрээн биһр араас дыккы оһоһуктаах муосталар, шаматынныаар, тагара дьагторо, көбүс — көнө суул., Киһи үмүтүүйэн көрө олорукс дойдута. Фонтанка орус Арзүмүн, "Египетский" муостаны турсаң, «Азүмү» оһоһуулар тийбөн кэбиппити билбөкө да хаалыбыт. Хастуутар нөөһүн бусуан түтүк оһоһубутун булаң сыаннааһы баран сарсыһы күмүтүтэр «Дом Мелодии» дьагитэр тийбөн, аһың дойду оһолорун кытта биһиһибит, үнүкүлөрүн көрдүбүт, бөлүһүһүбүт. Ой күлүк Крестовица, Пушкин «Медный всадник» эһоматан туохха оһоһуран суруйбутун биллибит. Уонсайа Санкт-Петербург куорат иһигэр 300-төн тааһа муоста баар эбит. Ону таһыаа Олександровска, Эрмитажа сыһыан элбөһү иһитиһибит, биллибит, түүтү Питеры көрдүбүт. Пётр I бастаа түтүгү дьагитэр, Исаакиевский соборто, Крейсер «Аврора», Петропавловский крепостес, Николай II шашытыннылар уода, көрө болго өйдөрдү сырыттыбыт. Уонсайыһы, Санкт-Петербург куорат хас бинрээн кириинчэстэ, муостата, дьагит, уулуссана, проспектары устүөрүйэн көрүһүһүбүт. Арасыйыа устүөрүйтэ Питер куораты кытта таһа эһомөттөөх бусуан, барьтын иһо корбүтүн ааһытаттар да, истибиттөөр да биһиһ тийимти, өйдөһүмү бусуар эбит. Саамий собуотон сыһыһыһы сирбэт — «Питер-Лит» аһаарыа, Оһо тийбөн сыһыһаан, 4-кэс хайдах аастыһын билбөкө да хаалыбыт.

Күндү саялагчыбыз Клара Михайловна, тапталмак тороштуртубуз! Билгесиз, умдулдуктун күнүрүн билгизибиз, истингиз-истин максатын тирдиз. Энгил баар булгантыз, аңыз халкын аныктар турар мусулман ит харакынын көрүбүз, сүрдөх албиз билгиз – ийгиликте, Устуруйа уруотар: «Мин бу сиргиз сыйдыбыз» - деген кези тууга оңоюрутуз көнөхит.

Патша МАКАРОВА,
А.П. Гоголев атынан Чурапчытамыз
оё устуубуз, окууштын 5 калыбын

Патшалык МАКАРОВА,
А.П. Гоголев атындагы Чурапчытаңы
обь. укук устуб. оскуолатынын 5 кылмышлы
хитигериге.

Саха Өрүсүүбүлүктүн нэһилиэниэтин аһынан-уотунан, табаарынан хааччыйылга „Холбос“ өрүсүүбүлүктээн потребительскай сойуус улахан оруолу ытара. Билигин иһэлэ-эргин сисгэмтэнэр улахан уларыйыылар киирэнэр, бу сисгэмэ урукку баһыһылар-коһуллур оруола намтаата эртэри, бэйэтин үлэтин-хамнаһын салгыы ыттар. Билигин улуслуттар „Маарыкчаан“ потребительскай уюуастыба бэрэстээтэхиниэн үлэхшир Ольга Петровна Монастырева бүтүннү күнүз үлэлэрин-хамнастарын билиһиннэрэр:

– „Маарькецаан“ ПО
сэбизитин 2018 сыт тохсунуу
ыйлааган муннаахын
быһаарылыгыгар сэтэурэн, 13
кооперативнай у-хастаахтарын
26 пайышкстаах боломуочулгай-
дар талыһан, кулун тутар 28
күнүгэр отчуоттуур-
быһаардыыр муннаах буолла.
Сүрүн боһируостарынан
„Маарькецаан“ ПО
бырабыһыаннаатын 2013—
2018 сс. үлэтин отчуот,
ревизиялыыр хамыһынай
отчуот, бырабыһыаннаа сапта
састаабын талыы,
пайышкстаахтары хаттаан
регистрациялааһын
корүлүннүлэр. Муннаахха
„Холбоо“ өрөспүүбүлүкэтээди
потребительской сойуус быра-
быһыаннаатын бэрэссатээтэ
П. Н. Коркин, жөнөмүсөр
сүрүннүүр испислиик А. Н.
Варламов кыттыһы-
ыһылар.

Мунных сәбиет сана
састаабын быыбардаата. 7
күннүлүк сана састаап мунь-
ахтаан баран сәбиет бөрөсө-
дөгүлүнөн Г. В. Смирниковы
талла. Сәбиет бастагы
муньгада „Маарькуан“ ПО
бырайыкканынын бөрөсө-
дөгүлүнөн О. П.
Монастыреваны анаага.

А. Г. Григорьев 2016—2018 сс. пайшигжуахтар хатган учуока турууларын (перерегистрация) түмүгүн ийитингиздө. Барыга 872 доюгун пайлаах кифи регистрат

цэцлэмийг. 544
пайлантахтар пайдарыг ситэ
толооботхторүнэн,
тахсыбытынан
ааньсыннылар.

Бырабылзавина 2017 с. үлэтин отчустун ийитилер. Уонкай онорон таһаары (розничай товароборот) 2016 с. кытары тэптеэтэксэ, 3,9 бырыһыан улаатыыт эртэри, быһаан 90,6 бырыһыан тусула. Уопастыбаннай аһылык 2016 с. кытары тэптеэтэксэ, 9,7 бырыһыан улаатан, 109,7 бырыһыан тусула. Бэйэ борсудуксуйатын онорон таһаары 4,9 бырыһыан тусула, 34,5 тоһонан

[illegible]

Бүгдүгээрхэ хас биридди
макаһыны кэрийн корон.

үлэһитэри кытары
көсөтүһүн ыгытылына.
Пайшиктаахтар, үлэһитэр
сокуулусканы улаатыннара-
лар, сайышканан мизбэл,
олукхо-дьаһахха тутуулар
табаар адалан атыылар
таһаарарга, о. д. а. туруорсан-
дар. Илэһити барытын
учуоттаан былаан ыланан
үлэлибит. Урун аһы-
маа аһыһынарбытыгар
таһааран атыыларга
“Чурагы” ТХПК-ны кытары
дуоһабардастыбыт. Үүт-ас
дэһийдүһүн, атыыга
тахсыһа

Эхийнхүктэрбит үксэ
оромуонгэ наалыйаллар.
Итингэ уочаралынн утг
ылытарга быһаарынныбы.
Нэһилихтэргэ баар
маданыларбылытар оромуон
ылытыга, тупсарылыг
олхотох дыһапаллар
көмөлөхүктэрэ диги эрөн-
бит. Улуус кийингэр „Эргөн
кийгэ“ сана маданыны тутан
бүтээн эрэбит, аны күһүн
үлэбэ кишэртэргэ
былааннаабыт. Дирин
бөһүөлэгэр бөксоригони
оромуоннуохулут, сана
оборудование ылылытар
грайт ылар иһин үлэлэ
сылшабыт. Бу күнүргэ, суу
баарын баггаһа, сайын туттар
бурдукулутун мизэтэбэ
агальдыбыт.

Князь
Алексей СЛЕПОВ.

тын Клара Михайловнаны, ийгэрбитин кытта Арасыйыа куораттарыттан биир савмай кыраһыабай архитектуралар, култуурунай, историческай Санкт – Петербург куоракка, Дойдулар иккэ араларынан «будущее Пингви» босхоло-куонурска кыттан иккэ тутурулар, отук харалар, үгөтөн-истон кыллыыт.

Москва хуучинтай "Салсан" пошлын 3:40 минуттай аяаннаш, куутуулзж дойрбулутугар Москвагад байсаалта бийрлэ баяр баян түстүбүт. Хайн да ыргак барбгах дикон б чак биремэбит уларыйнаштын бийлжээ, сыйлалжаа, барынш мэрэ олоору, түрэн-түргэллнн сүүрүүлэн байсаалтан айдэсбэйт. Дойрууу болодо,

Сэргэх даяал

ЫЛЛАМ ЫРЫА ТҮҮҮЛГЭТЭ

Нэгдүгээр үеэрээр
Үгүйсгэж үзэх
Ырыа-ахуй үзүүлэлт
(Друн хооноотун)

Муус устар 7 күнээр улуусууд нийлэгжүүлсэн ырыа тагалаачууд ырыа умсугууд, уугуур ылыгын Калганыха "Түүхтэ" норуот аймныгын дэсгээр муушууд. Манна бу күн РФ үерэжиринг туйгунара, Чурагчы улуун сүдэнг бөгөөд, Кытаанах нийлэгжүүл бочоогтаах олохтоохтор, эдийн засаг-бэлтгэл Христина Николаевна Попова уонна Софья Николаевна Сорокумова биригээр улахан дьонго "Олоххо" ырыабыт ылыгын" улуусууд агаас ырыа күн күрөө ылыгынна. Улахан ырыа түүхтэ Дьоксуускайтан, Чурагчытан, Мындабайтан, Халыгтан, Чыаппараттан, Бахыгтан, Чакыртан, Мугудайтан, Арылаахтан, Сылтан, Улахан Күөлтэн барыга 63 кытааччы кэлбит. А.П. Гоголев аатын Чурагчытаа оё устууба олохтоох

вокал кылаһын преподаггет Светлана Петровна Егорова бэрсээтэлтээх дүүгүр сүбэ күрөө маньк арааран сыналгата биригдүүлтэ толороччулар 18-36 саастахтар, 36 үөһэ саастахтар, ансаамбылтан толоруу. Тэрийгээчи Христина Николаевна күрэх туһунан маньк билигинээр: "Кытаанах бастакы ырыа куонкуруун ылыгын кэлбиттэн балааха юм ааста. Ол куонкуруса кытаабыт ырыагытарбыт бүтүн эмнэ баалар. Онно биригдүүлтэ уонна дуһууан ырыа күрөө буолбута. Ылыгын күрэхтэтин кэлбиттэн, ансаамбылтан уонна ээр ырыагытар эмнэ кытаалар. Софья Николаевна уонна оё илгилгээр өр сыл үлгүбүтүн өсөн сылыгыт – ээр кэлүөтүн ырыа күрөө эйгүгүр уугуу, сана аагытар, толороччулар таһаары уонна ырыагы аргыс оностон кэлбит, билигин да ылыгын –туойа сыдыар аса саастах, бэйбиг кэлүөтэ дьонгон эрдэр холобур ылыгын дьон, бу ырыа күрөө эрдэр да саастахтар да кытаалар." Ырыа түүхтэ, кырдык, олуе өрө күүрүүтээх ааста. Кытааччылар

иккили ырыагы толордулар: төрөбүт дөйду туһунан уонна иккис ырыагы кылгүл тэмээ. Кылгүртэ байаанылг доһууолаабыт Сылтан СО кулууртан туйгунар, байааны-аккомпаниатор Спиридон Готовенка уонна Бахыгтан ырыа агааччы Петр Слепков тэрийгөөччүлэр уонна кытааччылар махталарын толордулар. Түмүкэ кытайылаахтарын буолулар: эрдэргэ 1 үрдэл-Ирина Заборовская (Халыг), 2 үрдэл-Виктория Дарданча (Арылаах), 3 үрдэл-Ульяна Стреловская (Халыг). 36 үөһэ саастах кытааччыларга кытайылаахтарын буолулар: бастакы Гаврил Макаров (Чурагчы), иккис Иван Хон (Чыаппара), үлүс Федор Трофимов. Федор Трофимов оё "Бастын авторскай ырыа" анал ааг хаһаайынан буолта. Ансаамбылтан толорууга алта ансаамбыл кытына. 1 үрдэл – "Алаас" вокальн ансаамбыл (Кытаанах, салайааччы Любовь Монгуш), 2 – "Далбар" (Мындабайтан, салайааччы Сусанна Дьоксууская), 3 – "Далбар" (Бахыг, салайааччы Петр Слепов). Христина Николаевна Попова уонна Софья Николаевна Сорокумова туруорбут Кылаан биригс хаһаайынан Чыаппараттан "Ийин" вокальн кваттет буолта уонна сыналгас сертификаттан

наградаттан. Чурагчы улуугу уус –уран корүү сайдыгыгар сүмөн кылаагы кылгүрбит, оё эрдэгиттэн ырыагы аргыс оностон кэлбит, Кытаанах нийлэгжүүлтэ таһа талааныахтар эдийн-диг-бэлтгэл Христина Николаевна Попова уонна Софья Николаевна Сорокумова тэрийбит "Олоххо-ырыабыт ылыгын" ырыа улахан түүхтэ элбэх килини түмэн олуе тэрээнигээх ааста.

Наталия ЗАХАРОВА.

Үөрэх - иити

«Педагог – Инноватор» өрөспүүбүлүкэтээби куурус ылыгынна

Сылыг нийлэгжүүл «Сулусчаа» уһууаанта МК Аммосов аатын ХИФУ ПИ кыһааһыт «Технология совместной деятельности детей и взрослых в открытом образовательном пространстве» дьон тэмээ «Педагог – Инноватор» өрөспүүбүлүкэтээби куурус практической чааһа 2 күн ситиһилгээхтик буолан ааста. Курсаанар Кэбээингэ, Намтан, Дьоксуускай куораттан, Чурагчы улуугу кытааччы ылылар. Барыта 34 уһууаан илгээччир, эбигээччир, мэтээччир кыһа үөрөгөн барылар.

«Сулусчаа» уһууаанта оёну сайылар агаас эйгэни тэрийэн үлгүн сыдыар эбигээччир Елена Петровна Сивцева өр сыллаах үлгүн дириг ис хоһоонгоох сырдатта уонна төрөбүтү кытары үлгүн «Чөл олох – олох төрөө» дьон бырайыгын билигинээр. «Ага ылы – эркин» дьон тэмээ агаарга дылаабыт ооньуу ылыгын көрдө. Дылаабыт ооньууга олохтоох бибилигэ үлгүгэ Анастасия Васильевна Аммосова уонна агаар кытааччы ылылар. Илгээччир Людмила Васильевна Винокурова, «Эйбигээччир» түмүү салайааччыта, саха уус – уран тылынан айымныгын – оёрууа оёлорго билигинээр нымалары маастар – кылаас көрдөрөн билигинээр, курсаанар сэтэрэтирин ылы. Оёлор маастар – кылааска араас нымалары туһунан оёрууа кыһа, олохтоох дьонно сохтордулар. Өр сыла муһуулууга методической матырыйал элбээ, оёрууа кыһааһыт тутулар аудио диригтер, электроннай ооньуулар курсаанар биригдүүлгүн ылы.

Бу үлгүн барытын илгир – салайааччы научнай салайааччына МК Аммосов аатын ХИФУ ПИ доһона п.к.

Татьяна Алексеевна Макарова үлгүн. Научнай салайааччы сайылар агаас эйгэ оёоо бары оётуон туһааһын даһааһын дьон олоххо кылгүртэ уонна билигэ дьон үлгүгэ сыдыар. Уһууаан уопутуар олохуар, ФГОС илгээччир сылыгы туһа, оёну агаас эйгэ иити – үөртүн хайаах барыаһыт билигинээр уонна бу уопуту туһааһыгар сүбэлгээ. Билигэ үөрөгөһүн илгээччир «Сулусчаа» уһууаанта 2003 сылтан олоххо кылгүртэ билигээ.

Оёну түмүүтүн дьарыктылар кили кили билигээччир сайылар туһааһын, салайааччы сайылар илгир олохор бэлэмнир суолтаах. Түмүү салайааччылар бары кытан оёну кытары дьарык көрдөрдү. Курсаанар оёлор дьарыктын кыһа кордулар, түмүүтүн үлгүн үөрүгээччир сэтэрэтир, салайааччыларын түмүүтүн эбиг дьон биригдүүлгүн. Уонна уһууаан үлгүн уопутун үлгүгэр тутура бэлэмнир эбиг.

С.В. ПЛАТОНОВА, Сылытааһы «Сулусчаа» уһууаан мэтээччир.

A black and white photograph of a group of people, likely a sports team, posing outdoors. A man in the center holds a trophy, and a woman in the foreground holds a large flag. The photo is mounted on a card with a decorative border.

- Баярла 14 хамандаа калыана. Кураклит икөө кулустата, борт тыншыннаахлык ылынына. Бастагы кулга Мого Ханалас устуруунаан сырдалгытара, улус юр бэли сирдэргин сыртыларбытара. Үчүгэй багайы иһиликэ; эбит, дыноо-сиргэ эйбэс. Агада шаллаах; өрөспүүбүлүкэтэги сэмизэр буолбута. Оно ага дыт көргөтө, чөл олох тарзатына сурул орулуун туһунаан көпсөтүн буолбута. Ону тэбэ ага субэ иһиликэ, улус сайдыгытар орусуң, оскулаа уол оҕону уопастыбада туһаах күлү буолан тахсыахтаадын туһунаан көн; ыргыгылар буолулар. Кинэ багэни билһиннээрин, ойу тургуру туһумэктэр ылынылыгытара. Икөөс куммүтүгэр иһар курактан тахсыгыттыт. Бэрэбизини суорууга ахсы; олук маһы бэлэмнэһинтэ.

БОРИСОВТАР – быйылгы “АБА КҮРЭБИН” кыайыылаахтара

- Халхны голливудын чигийн комуссан, улуустанын туһумжээ туурга калтыбыллыг. Аан бастаан, даяа юргон икнелэллээ В.Д. Федорова суботини 2013 сылтаныха улахан усабуу Святославы кытары күрөктэгэн 3 мнестэ буулгунуу. Онно Миша сазыланан ирдиллээ сон түбөсөгг эгэ. Ол күүлгитгэн Миша кыра эрлэригэ холонон көрбүгүт. Батырымын Тагита улуугулар калтыбыллыг орошубулугтэгэн туһумжээ биэр омухонан хаалан тердүү мнестээ тиксиниллгит. Онно Мнэ Хагалас улуугуттан Соколовтар даяа юргонноро бастаан, быйыл кинилэр дүйүтүдүгүт, Мнэ Хагалас улуугун Хою савоннэллэгүт, бастыбыллыг.

Нийслэлд байнгынлаг УН. Алдасовод, дунд сургууль
испани хэлнийгэр ВД.Федоровад, нийслэлд дунд сургууль-сүргэл-
гэр, В.С.Баршанова, Чурагч нийслэлд ДД.
Портякина, В.С.Попова, Т.П. Бушкова, И.И. Бушкова,
сургууль А.И. Собольева, Н.И. Аммосова, И.П. Лукина
игэрийн-гэр нийслэлд, испани хэлнийгэр.

Марфа ПЕТРОВА.

Холодур, ибор кийинин ышан көрүсүгү.
Кийин ибор солдугунаын билер да, токтобот,
бейтэ да эрбейсөр, дөсүгү да эрбейсөр,
бейтэ да эрбейсөр, дөсүгү да эрбейсөр.
Уйушканын кийин «Ор» тапшырлар хааппа
хааппа, дөсүгүгүгү, туту биздирбейсөр
сөзсө, ол туугар элбейсөр, ойдуу
сөзсө: Аппаппа бээр. Балабаны бээр.

Баллаһаны буйымалыҡтар М.В. ПЕТРОВА, Т.Л. БУШКОВА.

Баларын багшмунга Семеи ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Иширэх тылын

ТУЛХАДЫБ АТ ХОМУНЬУС, АХТАР-САНЫЙР АБА ТАБААРЫСПЫТ

Кини 1928 сылууруу, г.

Денежный поток

Предлагает заем ДОВЕРИТЕЛЬНЫЙ

БЕЗ ПОРУЧИТЕЛЕЙ

Рассмотрение заявки до 30 минут

Адрес агента: с. Чурапча, ул. Ленина 51
Режим работы: пнд-птн с 9-00 до 17-00
тел. 8(41151)4-24-11

Условия займа: процентная ставка 0,33 % в день (120,45% годовых), комиссия за выдачу 5% от суммы выдачи, сумма займа от 15 000 — 30 000 рублей, срок 1-12 месяцев, заем предоставляется в российских рублях, платежи заемщика по договору ежемесячно оплачиваются суммой займа равными частями, сумма начисленных процентов на остаток задолженности. Требования к заемщикам — возраст от 21 до 73 лет, подтверждение платежеспособности. Обеспечение займа — не требуется. В случае прекращения процентная сумма должна быть погашена, штраф за неисполнение обязательств 20% годовых от суммы процентной задолженности.

Общество с ограниченной ответственностью Микрофинансовая компания «Денежный поток», 677000, г. Якутск, ул. Орджоникидзе д.17, офис 217, ОГРН 1131447013390, ИНН/КПП 1435272065/143501001. Свидетельства о записи в реестре МФО №651303898004292. Рекламное

Ким да умнудлубат, тух да умнудлубат

Кыайыны уһансыыга байыаннай госпиталлар сүдү оруоллаахтар этэ

Эвакогоспиталь буолан турбут 3 №-дэх оскуста.

Мин биир дойдубааһым, сулаары-стыбанный сүдүүсүм бэтэрээн Валерий Васильевич Лыткинныын кулун тутар 12-23 күннэригэр Бүрүтүн сүдүһүтүгэр Улан-Удэ куоракка "Восточнай медицина Кипинигэр" эмгээн кэлэ-бит.

Барыахпыт иннинэ, Валерий Васильевич аҕата Василий Сергеевич Аҕа дойду сэриигэр бааһыран, Улан-Удэ госпиталыга сылпыттын, ону булан сылпыт санаалааһын элигэ. Ол санаатын толорон, билигин онно олорор учууталбытын, 20-40 сыл Доскуускайлааһы педучилищета аҕайыс преподавателитин үлэтигэр, РСФСР үөрэтиригэр туйгуна Виктор Цыбиксөн Навитовы уонна эмтэ Саха сиригэр 15 сыл үлэтигэр, Доскуускайлааһы 2-с оскуста дириэктэригэр, Российскай Федерация үтүөлүк учуутала Локсон Дамбаевич Бадмаевы кытары сибээстээн, ол сэрии бириэмэтигэр эвакогоспиталь буолан тур-бут оскуста дьэтигэр булан сырыттыбыт.

ыраханньык бааһырыт буойуннар хастыы да ый кэти элэтигэр, үтүөрэн сэрии хонууттар иккиһин тоһоһтор эбит.

Маршал Константин Рокоссовскай: "Аҕа дойду сэриигин билиһи бааһыран үтүөрбүт байыастарынан кыайбытыт" дьэтигэр мээһэ буолбатах. Устуруйа элэтигэр, 18 матуйун (!) байыаннай уопуттаах, буорах сытын билбит саллаһы уонна эпписэри быраастар эмгээн фронтта төһүһөрбүтэрэ. Сэрии бири-мэтигэр Улан-Удэ куоракка араас тэригэр, оскустар, техникумнар дьэтигэр 14 эвакогоспиталь аһыһыбыт. Онно 1,5 тыһыынча күнүгэ медицинскэй үлэтигэр, күнү-түнү аахсыбака, үлэтигэрэ билэр.

Ити бириэмэ "эвакогоспиталлар сто-лицаларынан" аатырыт Улан-Удэ кыайыанна уһансыыга оруола сүрдэх ула-хан, ону учууттаан куоракка "Город Трудовой Доблести и Славы" аа-нырыллыбит.

Бу көрсүһүүбүтүгэр Валерий Васильевич аҕата Василий Сергеевич 1943 сыллааха кулун тутар 9 күнүгэр Харьков куорат атыгар баар Дергачи дэриэбинэ иһин кыргыһыга көхсүгэр 3 оскуста түһэн, ыраханньык бааһыран, Улан-Удэ 946-с эвакогоспиталыгар сылпыт-тын көсөтүтэ. Элэрээсийэлэтигэр, үс ый бу оскуста дьэтигэр эмгэммитин, үтүөрэн 2 ыйлаах сэркэннэр оскусталарыгар үөрэнэн, младшай сержант званилаах, отделение хамаандырынан фронтта иккистээн тоһон, сэриини Берлингэ түмүктээн, дойдутугар түөрү бойобуой мэтээлгэр 1946 сыл ахсынны ыйыгар элэтигэрэ көсөтүтэ.

Бүтэһигэр, аҕата сэриигэ сылдьан суруйбут күнүгүн кинигэ онорон бач-элтэһиппиз, оскуста мусуойтар махталын биллэрэн, суруйан бачахтэти.

Эвакогоспиталь устуруйатынан ды-рыктанар учуутал Вера Давидовна бу тизмэҕэ сана ыһан үлэтигэр элэтигэр, архыбы хасыһан госпитальга үлэтигэр быраастар испиһэктэрин булбуттарын, салгыы эмтэммит байыастар уонна эпписирдэр испиһэктэрин кордүүлэрин иһиттэрэ. Күн сарсын ороспүүбүтүгэрэ мунуааха эвакогоспиталлар устуруйаларын үөрэтигэр иһиттэрин ороскутааһын, онно бу көрсүһүү улахан тоһуу буолбутун этэ. Валерий Васильевич аҕатын туһунан көсөтүн уонна "Сержант Василий Лыткин дьэтигэр" кинигэтин иһин дириг махталыт биллэрэ уонна ааһырыстарын, тоһоһонторун нүмэрин бэрсэн, салгыы үлэтигэрэ иһин туһу-ту-лар.

Буойун Василий Лыткин сэриигэ сылдьан бааһыран баран ханна эмтэммит-тэ, сержаннар оскусталарыгар ханна үөрэммитэ чуолкайлаһа, уола Валерий Васильевич улахан махталлаах дьыаланы онордо. "Ким да умнудлубат, тух да умнудлубат" дьэтигэрэ этэн элэтигэрэ.

Чыаптар мусуойтар бу сырыы туһунан суруйан, хаартыскалаан биэриэхпит. Бичаны байыаннай-патриотическай иһитигэ оһо биир хардыы онорбутун.

Валерий Васильевич аҕатын үлэтигэрэ үлэтигэр уонна минин аһаһаһаан доруобуулааһын көһөрүтөк, атын сир-дойдуу корон көлбөтүн иһин ханыт нонго улахан махталыт төрө-бүн.

Василий Сергеевич Лыткин 1920 сыллааха элэтигэр 19 күнүгэр Едковия Ивановна уонна Сергей Иннокентьевич Лыткиннар аҕа-аҕа кинигэтин Кыайыанна аһаһыгар күн сирин көрүтэ. Аҕа-аҕа сэттэ кылаастаах оскустатын бүтэрэн, 1939 сыл күһүн Чуратны педагогическай училищетыгар үөрэнэ көһөрүтэ. 1942 сыллааха педучилищени

Берлин, 1945 с. Сержант В.С. Лыткин.

Ороспүүбүтүгэрэ норуот хаһаайыстыбатын үтүөлүк үлэтигэр "Кыайы 50 сылыгар" Аҕа дойду сэриигин 1 иһиттэтигэр уорданыһын шаһарыһаһаһа.

Хорсун буойун, учуутал, салайааччы Василий Сергеевич Лыткин улахан, дойдун оросу олорбута, бар дьон ыһаһа-быһаһа ыһаһа ыһаһа.

Иһаһай Петрович ОКОНЕШНИКОВ, үлэ бэтэрээн, Саха Ороспүүбүтүгэрэ үөрэхтэһиппин туйгуна.

Госпитальга сытан дьэтигэр суруйбут хобоһоноро:

Тоһо саккай мунуааһа...
Чулуут хобоһоһа...
Госпитальга сытан дьэтигэр
Селенга оросу оһа?
Тоһо Селенга оросу
Нарыһаһа устуруйа
Бирэс дьэтигэр сүүрүк
Байыһа дьэтигэр сүүрүк?

Госпитальтан доруобуулааһын салгыы чөлүгэр түһэригэр бачаһытта барарыгар суруйбут:

Бирэһаһа, чулуутук үлэтигэр
Мин сыт-сырыһа палаткай.
Бирэһаһа, палаткай үлэтигэр
Сытаннаһа үлэтигэр оһаһа.
Бирэһаһа, мунуааһа дьэтигэр.
Эн мунуаһа бачаһаһа үлэтигэр.
Бирэһаһа, дьэтигэр үлэтигэр.
Араһаһа аһаһаһа үлэтигэр.
Бирэһаһа, мунуааһа үлэтигэр.
Эн дьэтигэр оһаһаһа үлэтигэр.
Бирэһаһа, чулуутук үлэтигэр.
Кирэһаһа, чулуутук үлэтигэр.
Бирэһаһа, бачаһаһа үлэтигэр.
Кирэһаһа, бачаһаһа үлэтигэр.
Бирэһаһа, дьэтигэр бачаһаһа.
Саккаһа саккаһаһа саккаһа.
Бирэһаһа, Селенга оросу.
Мин чулуутук-палаткаһаһа дьэтигэр.
Бирэһаһа, дьэтигэр сүүрүк.
Байыһа дьэтигэр сүүрүк.

Фронттигэр уола Лыткин В.В. оскуста үлэтигэрэ кытта.